

Na osnovu člana IV. 4. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na sjednici Doma naroda održanoj 21. marta 2002. godine i na sjednici Predstavničkog doma održanoj 12. februara 2002. godine, usvojila je

ZAKON

O PRIJENOSU, REGULATORU I OPERATERU SISTEMA ELEKTRIČNE ENERGIJE U BOSNI I HERCEGOVINI

Član 1.

Predmet i cilj

Ovim zakonom regulira se osnivanje i rad Državne regulatorne komisije za električnu energiju, Nezavisnog operatera sistema i Kompanije za prijenos električne energije i definiraju se funkcije i ovlaštenja svakog pojedinog od ovih tijela.

Cilj ovog zakona jeste da stvori uvjete za neograničenu i slobodnu trgovinu i kontinuirano snabdijevanje električnom energijom po definiranom standardu kvaliteta za dobrobit građana Bosne i Hercegovine. Zakon se rukovodi uobičajenim međunarodnim iskustvima i odgovarajućim direktivama Evropske unije. Namjera Zakona jeste da omogući i ubrza stvaranje tržišta električne energije u Bosni i Hercegovini i regionalnog tržišta električne energije.

Član 2.

Definicije

U okviru ovog zakona, primjenjuju se slijedeće definicije:

1. "**pomoćne usluge**" označavaju sve usluge neophodne za rad prijenosnog sistema;
2. "**kupac**" označava distribucione kompanije i krajnje korisnike koji su neposredno spojeni na prijenosnu mrežu;
3. "**distribucija**" označava transport električne energije na srednjenaponskom i visokonaponskom distributivnom sistemu, sa ciljem njene isporuke krajnjem korisniku;
4. "**proizvodnja**" označava proizvodnju električne energije;
5. "**međuspojevi**" označavaju opremu koja se koristi za međusobno povezivanje elektroenergetskih sistema;
6. "**NOS**" označava Nezavisnog operatera sistema, prema definiciji utvrđenoj u čl. 3.3 i 5.;
7. "**vlasnik licence**" označava vlasnike licence, u skladu sa članom 7.;
8. "**proizvođač**" označava fizičko ili pravno lice koje proizvodi električnu energiju;
9. "**DERK**" označava "Državnu regulatornu komisiju za električnu energiju", prema definiciji utvrđenoj u čl. 3.2 i 4;
10. "**snabdijevanje**" označava isporuku i/ili prodaju električne energije klijentima;
11. "**korisnik sistema**" označava svako fizičko ili pravno lice koje snabdijeva ili biva snabdijevano putem prijenosnog ili distributivnog sistema;
12. "**trgovac**" označava svako fizičko ili pravno lice koje se bavi trgovinom električnom energijom;

13. "tranzit" označava transport električne energije sa ciljem ispunjavanja ugovora koji se odnose na trgovinu električnom energijom, kada nijedna strana tog sporazuma ne kupuje, niti proizvodi tu električnu energiju u Bosni i Hercegovini;
14. "prijenos" označava transport električne energije preko visokonaponskog povezanog sistema sa ciljem njene isporuke krajnjim korisnicima ili distributerima.

Član 3.

Institucije Bosne i Hercegovine nadležne za elektroprijenosne djelatnosti

3.1. Institucije Bosne i Hercegovine

U pogledu elektroprijenosnog sistema u Bosni i Hercegovini, regulaciju će vršiti Državna regulatorna komisija za električnu energiju (DERK), vođenje sistema vršit će Nezavisni operater sistema (NOS), upravljanje prijenosnom mrežom i sredstavima obavljat će elektroprijenosna kompanija (Elektroprijenos Bosne i Hercegovine) i kreiranje politike, u skladu s ovim zakonom, obavljat će Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (Ministarstvo).

3.2. DERK

DERK će biti uspostavljen s ovlaštenjima i nadležnostima utvrđenim u članu 4.

3.3. NOS

Jedinstveni NOS za Bosnu i Hercegovinu bit će uspostavljen s ovlaštenjima i nadležnostima kako je utvrđeno u članu 5.

3.4. Elektroprijenosna kompanija

Jedinstvena elektroprijenosna kompanija za Bosnu i Hercegovinu bit će uspostavljena s ovlaštenjima i nadležnostima utvrđenim u članu 6.

3.5. Ministarstvo

Ministarstvo će biti nadležno za kreiranje politike, u skladu s ovim zakonom.

Član 4.

Državna regulatorna komisija za električnu energiju (DERK)

4.1. Osnivanje i ciljevi

Tržište električnom energijom u Bosni i Hercegovini je jedinstveni ekonomski prostor. Licence izdate od entitetskih regulatornih tijela za trgovinu u Bosni i Hercegovini bit će važeće na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Ovaj zakon uspostavlja Državnu regulatornu komisiju za električnu energiju (DERK), koja ima jurisdikcije i odgovornosti nad prijenosom električne energije, operacijama prijenosnog sistema i međunarodnom trgovinom električnom energijom, u skladu s međunarodnim normama i standardima Evropske unije.

U roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vijeće ministara) donijet će odluku kojom će DERK dobiti status pravnog lica, kompetentnog da ispuni funkcije u skladu s ovim zakonom.

Sjedište DERK-a bit će u Sarajevu.

DERK će biti nezavisna i neprofitna institucija sa statusom pravnog lica, u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine. DERK će djelovati u skladu sa principima objektivnosti, transparentnosti i ravnopravnosti.

4.2. Obim nadležnosti

Među nadležnosti i ovlaštenja DERK-a spadaju:

- a) izdavanje, promjene, suspenzija, ukidanje i praćenje, te provođenje poštivanja licenci za prijenos i drugih licenci izdatih u skladu s odredbom člana 7.1.,
- b) odobravanje, nadziranje i stavljanje na snagu tarifa i tarifnih metodologija za prijenos i regulacije pomoćnih usluga,
- c) u skladu s odredbama ovog zakona i politikom koju uspostavi Ministarstvo, izdavanje pravila i propisa u okviru njegove nadležnosti, među koje spada i revizija i usvajanje tržišnih pravila i mrežnih kodeksa, koje pripremi NOS, i norme i uvjeti za priključak i pristup mrežama,
- d) uspostavljanje, praćenje i provođenje pravila vezanih za fer i nediskriminirajući pristup trećih strana prijenosnoj mreži,
- e) praćenje i provođenje uvjeta vezanih za međunarodnu trgovinu električnom energijom, posebno osiguravanje da su ispunjeni i ispoštovani međunarodni tehnički zahtjevi,
- f) uspostavljanje, praćenje i provođenje standarda kvalitete usluga prijenosa električne energije i pomoćnih usluga,
- g) koordiniranje i odobravanje investicijskih planova kompanije za prijenos električne energije, uključujući one planove koji su vezani za prijenosnu mrežu i kvalitet usluga prijenosa električne energije,
- h) izdavanje licenci i praćenje aktivnosti NOS-a, uključujući djelotvornost mehanizama i metoda kojima se osigurava ravnoteža između potražnje i ponude električne energije u sistemu,
- i) zaštita potrošača, kojom se osigurava:
 - 1) pravedan i ravnopravan tretman,
 - 2) visokokvalitetne usluge,
 - 3) konkurencija i sprečavanje antikonkurencijskih aktivnosti.
- j) rješavanje sporova među korisnicima sistema, kako se detaljnije utvrdi u pravilima DERK-a i propisima i drugim zakonskim aktima, u skladu s regulatornim ovlaštenjima i odnosnim državnim zakonima,
- k) stvaranje i održavanje konkurentnih tržišta kada je to izvodivo, i prevencija i kažnjavanje pohlepnog, odnosno protukonkurentnog ponašanja,

- l) odobravanje mehanizama rješavanja preopterećenosti kapaciteta sistema za prijenos električne energije,
- m) reguliranje standarda usluga, kodeksa ponašanja i računovodstvenih zahtjeva vlasnika licenci,
- n) saradnja s nadležnim organima Bosne i Hercegovine i entiteta, uz poštivanje obuhvata ovog zakona,
- o) izdavanje godišnjih izvještaja i drugih javnih informacija o DERK-u, u skladu s pravilima i propisima DERK-a,
- p) odobravanje i praćenje plana koji izradi ZEKC, u skladu s odredbom člana 5.1, za transformaciju ZEKC-a u NOS od 31. marta 2002. godine,
- q) odobravanje i praćenje procesa funkcionalnog izdvajanja sredstava, njihovog odvajanja i stvaranje jedinstvene kompanije za prijenos električne energije, u skladu s odredbom člana 6.1.,
- r) odobravanje i nadgledanje pravila i regulacija razvijenih od NOS-a.

4.3. Statut; Pravilnik o radu DERK-a; Pravila i propisi

U roku od 30 dana od imenovanja članova Komisije, u skladu sa članom 4.4, DERK će donijeti statut i utvrdit će plan za što brže izdavanje pravila i propisa u skladu s ovim zakonom. Ta pravila i propisi uključivat će odredbe koje su neophodne da DERK bude u mogućnosti ispuniti svoje obaveze po ovom zakonu i ostvariti svrhe i namjere ovog zakona.

U roku od 90 dana od imenovanja članova Komisije, u skladu sa članom 4.4, DERK će usvojiti Pravilnik o radu u skladu s odredbama, uvjetima i ovlaštenjima definiranim ovim zakonom. Pravilnik o radu DERK-a uključivat će odredbe koje se odnose, između ostalog, na rasprave i sastanke, procese izrada nacrt, prikupljanje javnih komentara i izdavanje pravila i propisa.

Sva pravila i propisi, izdati od DERK-a, bit će u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine i u skladu s ovim zakonom. Prije izdavanja svojih pravila i propisa, DERK će objaviti nacrt pravila i propisa i prikupiti javne komentare koji se odnose na taj nacrt u skladu s njegovim pravilnikom o radu.

Osim kada je drugi datum određen samim pravilima i propisima DERK-a, sva pravila i propisi DERK-a stupit će na snagu osmog dana nakon njihovog objavljivanja, na način koji će odrediti DERK. Nalozi DERK-a stupit će na snagu na dan i na način koji propiše DERK, u skladu sa zakonom Bosne i Hercegovine, i ostat će na snazi dok ih ne promijeni DERK ili izmijeni nadležni sud Bosne i Hercegovine.

4.4. Imenovanje DERK-a

DERK će se sastojati od tri člana Komisije, od kojih su dva iz Federacije Bosne i Hercegovine i jedan iz Republike Srpske, uz odražavanje jednake zastupljenosti konstitutivnih naroda u Bosni i Hercegovini.

Proces predlaganja i odobravanja ili odbijanja bit će urađen po hitnom postupku.

Na prijedloge entitetskih vlada, Parlament Federacije Bosne i Hercegovine i Narodna skupština Republike Srpske predložit će članove DERK-a.

Parlament Federacije Bosne i Hercegovine predložit će dva člana Komisije. Narodna skupština Republike Srpske predložit će jednog člana Komisije. Ovi prijedlozi dostavit će se Vijeću ministara, a Vijeće ministara predložit će imenovanjâ članova Komisije Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Parlament BiH). Parlament BiH ima ovlaštenja da prihvati ili odbije ove prijedloge.

Kad se u DERK-u pojavi upražnjeno mjesto prije isteka mandata, prijedlozi i imenovanja odvijat će se po već navedenoj proceduri.

Parlament Federacije Bosne i Hercegovine i Narodna skupština Republike Srpske predložit će članove Komisije u roku od 30 dana od stupanja na snagu ovog zakona ili u roku od 30 dana kada ostane upražnjeno mjesto u DERK-u. Ako Parlament Federacije Bosne i Hercegovine ili Narodna skupština Republike Srpske nije u stanju dati prijedloge u roku utvrđenom u ovom članu, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine ili Vlada Republike Srpske će, u roku od deset dana nakon isteka tog roka, dati prijedloge.

Vijeće ministara dostavit će te prijedloge Parlamentu BiH, koji može prihvatiti ili odbiti predloženog kandidata. Ako Parlament BiH odbije predloženog člana Komisije od jednog ili oba entitetska parlamenta, entitet koji predlaže, predložit će drugog člana Komisije i dostaviti prijedlog Vijeću ministara.

Lice može biti imenovano za člana Komisije pod uvjetom da je državljanin Bosne i Hercegovine i da posjeduje kvalifikaciju iz oblasti prava, ekonomije ili inženjerstva i iskustvo u elektroenergetskom sektoru, koji su potrebni za vršenje obaveza propisanih ovim zakonom.

4.5. Smjena članova DERK-a

Parlament BiH jedini može smijeniti člana DERK-a prije isteka određenog mandata. Ovakve smjene mogu se desiti isključivo u ograničenom broju okolnosti, i to:

- a) bolest koja člana Komisije onesposobljava za izvršavanje njegovih obaveza,
- b) proglašenje krivim za krivično djelo kažnjivo zatvorom,
- c) postojanje sukoba interesa člana Komisije ili člana osoblja, u skladu s odredbama Etičkog kodeksa DERK-a, uključujući i slučaj kada je član Komisije ili član osoblja ili član njegovog domaćinstva vlasnik, dioničar ili vlasnik dionica ili član odbora ili nadzornih odbora ili drugih relevantnih upravljačkih tijela, direktor ili predsjednik ili rukovodilac kod nekog drugog vlasnika licence ili preduzeća koje posredno ili neposredno traži pristup ili korištenje prijenosne mreže,
- d) davanje ostavke,
- e) neispunjavanje radnih obaveza, odraženog u neučešću u radu DERK-a za vrijeme duže od šest sedmica,
- f) kršenja Etičkog kodeksa DERK-a.

4.6. Trajanje mandata članova Komisije i predsjedavajućeg

Nakon osnivanja Komisije, mandat članova Komisije u prvom sastavu bit će:

- a) za jednog člana kojeg predlaže Parlament Federacije Bosne i Hercegovine – tri godine,
- b) za jednog člana kojeg predlaže Narodna skupština Republike Srpske – četiri godine,

- c) za jednog člana kojeg predlaže Parlament Federacije Bosne i Hercegovine – pet godina.

Nakon uspostavljanja Komisije u prvom sastavu, svaki slijedeći član Komisije bit će imenovan na period od pet godina. Nijedna osoba ne može biti na mjestu člana Komisije duže od dva mandata.

Članovi Komisije će između sebe izabrati predsjedavajućeg. Predsjedavajući će biti izabran u roku od pet dana od dana imenovanja članova DERK-a. Ako, nakon pet dana, članovi DERK-a ne mogu postići sporazum o tome ko će biti predsjedavajući, Parlament BiH izabrat će predsjedavajućeg u roku od deset dana. Članovi Komisije će se na ravnopravnoj osnovi rotirati na položaju predsjedavajućeg svake godine.

4.7. Odluke DERK-a

Sjednice DERK bit će javne, osim u ograničenom broju slučajeva, kada se radi o povjerljivim informacijama ili trgovinskim tajnama, kako odredi DERK, u skladu s Pravilnikom o radu DERK-a. Sve odluke DERK bit će u pisanoj formi i sadržavat će osnove za donošenje odluka. Odluke i rješenja DERK-a bit će objavljene u službenim glasilima Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske. Dokumentacija DERK-a, zabilješke svih rasprava i zapisnici čuvat će se u skladu s Pravilnikom o radu DERK-a. Ovi dokumenti i zabilješke bit će na raspolaganju javnosti, osim što će osjetljive poslovne informacije ostati tajnom, dok god je takva tajnost potrebna, kao što je propisano u Pravilniku o radu DERK-a.

Sve odluke DERK-a bit će donošene jednoglasno od svih članova Komisije. U slučaju da članovi Komisije ne mogu donijeti jednoglasnu odluku, onda će, nakon slanja obavještenja bilo kojeg člana Komisije drugim članovima, svi sporovi biti proslijeđeni na arbitražu.

U roku od 90 dana od imenovanja članova DERK-a, članovi Komisije odredit će pravila i propise za izbor međunarodne arbitražne komisije ili jednog arbitra koji će djelovati kao obavezujući arbitar za rješavanje sporova koji nastanu između članova Komisije, u slučaju kada je takva arbitraža potrebna.

Ova pravila i propisi sadržavat će, ali neće biti limitirani na odredbe koje navode metodologiju i rok za izbor arbitra, otpuštanje arbitra, procedure, rokove i okvir postupka arbitraže, i sadržavat će i obavezni proces izbora arbitra po automatizmu u slučaju kada članovi Komisije ne mogu na drugi način postići sporazum o izboru arbitra. Pravila i propisi odredit će da će arbitar, bilo da je izabran automatski ili na drugi način, imati obavezujući autoritet da po hitnom postupku rješava ne-jednoglasne odluke. Odluke arbitra bit će u pisanoj formi i objavljene u službenim glasilima Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske ili drugim odgovarajućim publikacijama, navodeći obrazloženje za odluku.

Svrha ovakvog procesa jeste da se osigura po hitnom postupku i pravodobno rješavanje ovih ne-jednoglasnih odluka DERK-a. Odluke arbitraže bit će konačne administrativne odluke s mogućnošću podnošenja tužbe nadležnom sudu Bosne i Hercegovine.

4.8. Tarife

DERK ima ovlaštenja i nadležnost da odobri, prati i provodi tarifne metodologije, u skladu s odredbom člana 4.2. Među ovlaštenja i nadležnosti DERK-a spadaju:

1. Tarife za usluge prijenosa, pomoćne usluge i rad NOS-a regulirat će i odobravati DERK.
2. DERK će izdati pravila i propise kojim će uspostaviti metodologiju određivanja tarifa koja će u sebi sadržavati slijedeće principe:
 - a) cijene će biti pravedne i razumne, ravnopravne, zasnovane na objektivnim kriterijima i određivane na transparentan način,
 - b) cijene će prvenstveno zavisiti o opravdanim troškovima rada, održavanja, zamjene, izgradnje i obnove objekata, uključujući i razuman iznos povrata investicije, amortizaciju i poreze i uzimajući u obzir zaštitu okoliša i potrošača,
 - c) DERK-u će biti dopušteno da uspostavlja podsticajnu tarifu na osnovu performansi,
 - d) podsticat će se usvajanje tarifa za mogućnost smanjenja i prekidanja opterećenja i drugi mehanizmi kojima se poboljšava efikasnost korištenja električne energije i upravljanje potrošnjom, uključujući i uvažavanje razvitka i dispečiranja obnovljivih izvora energije,
 - e) posebne sezonske i vremenske stope su dopuštene, a njihove cijene mogu biti prilagodljive u skladu s troškom vršnih i ne-vršnih usluga,
 - f) unakrsne subvencije različitih grupa potrošača bit će eliminirane,
 - g) mogu se uvesti naknade koje održavaju troškove za priključak na prijenosnu mrežu, ili za bitno povećanje opterećenja,
 - h) primjenjivat će se principi reguliranog pristupa treće strane na elektroprijenosnu mrežu,
 - i) tarife, termini i uvjeti za usluge NOS-a odražavat će uobičajenu međunarodnu praksu.
3. DERK će davati saglasnost na tarife koje zadovoljavaju metodologiju određivanja tarifa, u skladu s procedurama i kriterijima koje utvrdi DERK prema svojim pravilima i propisima. Ove procedure i kriteriji iziskivat će da kompanija za prijenos električne energije, NOS i drugi učesnici koji mogu biti regulirani DERK-om, pripreme i dostave na saglasnost DERK-u tarifne stavove za svaku grupu potrošača, u skladu s tarifnom metodologijom DERK-a. DERK će za kompaniju za prijenos električne energije odrediti maksimalne cijene koje može naplaćivati za priključenje na mrežu ili za transport električne energije.

4.9. Godišnji obračun

DERK će pripremati godišnje računovodstvene izvještaje, u skladu s međunarodnim računovodstvenim standardima. Izvještaj će biti revidiran od nezavisnog revizora. Godišnji računovodstveni izvještaj bit će objavljivan najkasnije 90 dana nakon okončanja svake fiskalne godine.

DERK će voditi posebno računovodstvo svih aktivnosti koje nisu vezane za snabdijevanje električnom energijom.

4.10. Finansiranje, računovodstvo, revizija i izvještavanje DERK-a

DERK će do 1. decembra svake godine usvojiti detaljan budžet za narednu godinu, koji će sadržavati sve troškove DERK-a, uključujući plaće i naknade članova Komisije i zaposlenih u DERK-u, kao i druge budžetske troškove DERK-a za narednu godinu. DERK će dostaviti budžet na uvid Parlamentu BiH 1. decembra svake godine i objavit će svoj budžet svake godine.

DERK će uspostaviti regulatornu naknadu koju će plaćati vlasnici licenci koja će biti određena tako da pokrije procijenjene troškove DERK-a. Budžet DERK-a finansirat će se iz ovih naknada. Preduzeća-vlasnici licenci imat će pravo da uračunaju te naknade u okviru svojih tarifa koje će odobravati DERK. Knjigovodstvo DERK-a vodit će se u skladu s međunarodnim računovodstvenim standardima i bit će revidirano svake godine od nezavisnog revizora.

Najkasnije do 31. decembra svake godine, DERK će dostavljati Parlamentu BiH i Ministarstvu pisani izvještaj o svojim aktivnostima za odnosnu godinu.

4.11. Etički kodeks DERK-a

DERK će usvojiti i objaviti Etički kodeks koji će regulirati sukob interesa i druge etičke standarde za članove Komisije, radnike i osoblje i druge strane. Etički kodeks bit će u skladu s uobičajenom međunarodnom praksom.

Član 5.

Nezavisni operater sistema

5.1. Uspostava nezavisnog operatera sistema

Najkasnije 31. marta 2002. osnovat će se jedinstveni NOS, koji će imati status pravnog lica prema zakonima Bosne i Hercegovine. NOS će upravljati pogonom i dispečiranjem prijenosne mreže u Bosni i Hercegovini i rukovodit će, planirati i koordinirati održavanje, izgradnju i širenje mreže s kompanijom za prijenos električne energije.

Sjedište NOS-a bit će u Sarajevu.

NOS će se zasnivati i razviti iz Zajedničkog elektroenergetskog koordinacijskog centra (ZEKC), koji trenutno koordinira dispečing. ZEKC će se razviti da vrši funkcije NOS-a, prema modelima evropskih i sjevernoameričkih nezavisnih operatera sistema. U roku od 60 dana od stupanja na snagu ovog zakona, ZEKC će predložiti DERK-u plan za svoju transformaciju u NOS do 31. marta 2002. Plan će uključiti i strukturu koja će garantovati nezavisnost NOS-a. Plan transformacije ZEKC-a u NOS odobrit će i pratiti DERK, u skladu sa članom 4.2.

NOS će biti neprofitno tijelo, nezavisno od bilo kojeg pojedinačnog učesnika na tržištu i od aktivnosti proizvodnje, distribucije i snabdijevanja električnom energijom. NOS neće vršiti nikakvu aktivnost trgovine električnom energijom ostvarujući nezavisnost i autoritet NOS-a, a vlasnici kompanije za prijenos električne energije na NOS će prenijeti sve relevantne odgovornosti upravljanja sistemom. NOS će imati punu odgovornost da koordinira pogon elektroprijenosnog sistema i na njega će se prenijeti potpuna ovlaštenja da izvrši ove odgovornosti.

NOS će djelovati u skladu s principima objektivnosti, transparentnosti i ravnopravnosti.

Nakon osnivanja jedinstvene kompanije za prijenos, u skladu s odredbom člana 6.1, vlasnici elektroprijenosne kompanije bit će zastupljeni u Upravnom odboru NOS-a, čiji će uvjeti rada biti određeni pravilima i propisima koje usvoji DERK.

NOS će štiti tajnost komercijalno osjetljivih informacija do kojih je došao obavljanjem svojih zadataka.

5.2. Funkcije NOS-a

Funkcije će biti:

- a) Održavati pouzdanost sistema. NOS će u Bosni i Hercegovini djelovati kao koordinator sistema i pružit će procjene sigurnosti i koordinirati hitne i ne-hitne operacije tako da održava pouzdanost sistema;
- b) Upravljeti energetske tokovima. NOS će upravljati energetske tokovima sistema, održavati tržište za regulaciju odstupanja i na druge načine osiguravati pouzdan i neprekidan protok električne energije u sistemu;
- c) Pružati pomoćne usluge. NOS će pružati pomoćne mrežne usluge čiji je cilj osiguranje da se električna energija isporučuje i prenosi na stabilnoj frekvenciji i naponu. Ove pomoćne usluge uključuju regulaciju frekvencije, operativne rezerve, regulaciju napona i usluge pokretanja elektrana;
- d) Upravljeti ograničenjima prijenosa. NOS će biti odgovoran za identificiranje, upravljanje i ublažavanje preopterećenosti prijenosne mreže i koordiniranje dispečiranja generatorima sa ciljem ublažavanja i upravljanja preopterećenjem;
- e) Pružati informacije o prijenosnom sistemu. NOS će pružati pravovremene i javne informacije o kapacitetima prijenosa, pomoćnim uslugama i cijenama svim korisnicima prijenosa i javnosti kako bi uspostavio otvoren i transparentan režim prijenosa;
- f) Koordinirati sa susjednim regulatornim područjima. NOS će razviti mehanizme za koordinaciju sa susjednim regulacionim područjima i za omogućavanje tranzita, uvoz i izvoz električne energije;
- g) Koordinirati upravljanje opterećenjem. NOS će koordinirati postupke upravljanja opterećenjem i imat će ovlaštenja da vrši ograničenja potrošnje, upravlja opterećenjem i na druge načine održava ravnotežu sistema;

NOS će osigurati da se izrade i objave tehnička pravila, kojima će biti definirani minimalni projektni tehnički uvjeti i pogonski uvjeti za priključenje na sistem direktno povezanih proizvodnih instalacija, distribucijskih sistema, direktno priključene opreme potrošača, međusistemskih vodova i direktnih vodova. Ovi zahtjevi osiguravaju kompatibilnost sistema i bit će objektivni, nediskriminirajući i ravnopravni. Nakon odobrenja DERK-a, tehnička pravila bit će objavljena u roku od 90 dana nakon uspostavljanja NOS-a.

Dok se NOS ne uspostavi, ZEKČ, koji je trenutno u zajedničkom vlasništvu i pod upravom postojećih prijenosnih aktivnosti elektroprivrednih preduzeća, i u skladu s odredbama člana 6., vršit će koordinaciju rada postojećih operatera elektroprivrednih preduzeća.

U prijelaznom periodu dok se ne uspostavi kompanija za prijenos električne energije, NOS će imati ovlaštenja nad prijenosnim aktivnostima elektroprivrednih preduzeća, u skladu s odredbama ovog člana.

5.3. Prijenos električne energije. Kodeksi i pravila.

NOS će usvojiti mrežni kodeks, komercijalni kodeks i druga pravila za rad sistema uz konsultacije s vlasnicima licenci i korisnicima sistema. Mrežni kodeks usvojit će se najkasnije devet mjeseci od osnivanja NOS-a.

Svi ovi kodeksi, mrežni kodeks, komercijalni kodeks i pravila za rad sistema i procedure dostavit će se DERK-u na uvid i odobravanje.

5.4. Godišnji računovodstveni izvještaj

NOS će pripremiti nezavisne revidirane godišnje računovodstvene izvještaje u skladu s međunarodnim računovodstvenim standardima. Izvještaji će biti revidirani od nezavisnog revizora. Ovi godišnji računovodstveni izvještaji bit će objavljeni najkasnije 90 dana nakon isteka svake fiskalne godine.

NOS će voditi posebno računovodstvo za sve aktivnosti koje nisu vezane za snabdijevanje električnom energijom.

Član 6.

Prijenos električne energije

6.1. Uspostavljanje kompanije za prijenos električne energije

Ovaj zakon ovlaštava osnivanje kompanije za prijenos električne energije Bosne i Hercegovine. Ova kompanija za prijenos bit će uspostavljena najkasnije do 31. decembra 2002. godine. Naziv kompanije za prijenos električne energije bit će "Elektroprijenos Bosne i Hercegovine". Elektroprijenos Bosne i Hercegovine bit će uspostavljen kao pravno lice u skladu sa zakonima Bosne i Hercegovine.

Sjedište Elektroprijenosa Bosne i Hercegovine bit će u Banjoj Luci.

U roku od 30 dana nakon osnivanja Elektroprijenosa Bosne i Hercegovine izdat će se statut. U roku od 60 dana nakon osnivanja Elektroprijenosa Bosne i Hercegovine usvojit će se rješenja i poduzeti akcije neophodne da Elektroprijenos Bosne i Hercegovine može provoditi svoje nadležnosti i ovlaštenja te ispuniti namjeru i cilj ovog zakona.

Djelatnost Elektroprijenosa Bosne i Hercegovine uključivat će prijenos, održavanje, izgradnju, proširenje i rukovođenje elektroprijenosne mreže u Bosni i Hercegovini. Nakon uspostavljanja Elektroprijenosa Bosne i Hercegovine, nijedna elektroenergetska kompanija ili druga kompanija neće imati jurisdikciju ili ovlaštenja u takvim slučajevima. Rad i dispečiranje mreže koja se koristi za prijenos, upravljanje, planiranje i koordiniranje održavanja, i koordiniranje s elektroprijenosnom kompanijom na izgradnji i proširenju mreže bit će u nadležnosti NOS-a, u skladu s odredbama člana 5. NOS će o tim pitanjima djelovati u koordinaciji s Elektroprijenosom Bosne i Hercegovine.

Imovinu Elektroprijenosa Bosne i Hercegovine činit će imovina koja se koristi za prijenos električne energije od Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske u Bosni i Hercegovini.

Savjetodavni komitet bit će osnovan do 31. marta 2002. godine. Ovaj komitet donosit će preporuke koje se odnose na strukturu, formiranje i vlasništvo kompanije za prijenos električne energije. Ove preporuke bit će donesene najkasnije do 30. juna 2002. godine i bit

će proslijeđene premijerima Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske da ih prihvate ili odbiju. Savjetodavni komitet preporučivat će metodu tranzicije postojećih sredstava u okviru tri elektroprivredna preduzeća u jedinstvenu kompaniju za prijenos električne energije.

Najkasnije 30 dana nakon usvajanja preporuka koje se odnose na strukturu, formiranje i vlasništvo kompanije za prijenos električne energije od premijera Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, Savjetodavni komitet izdat će statut kompanije za prijenos električne energije.

Savjetodavni komitet sastojat će se od predstavnika Ministarstva za energetiku, rudarstvo i industriju Federacije Bosne i Hercegovine, jednog predstavnika Ministarstva energetike i rudarstva Republike Srpske i jednog predstavnika Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa.

Procjena svih sredstava i raspodjela sredstava i obaveza bit će okončana najkasnije do 30. septembra 2002. godine. DERK će odobravati i nadgledati razdvajanje sredstava, izdvajanje i formiranje jedinstvene kompanije za prijenos električne energije. Kompanija za prijenos električne energije radit će u skladu s načelima navedenim u ovom zakonu.

Ako DERK, u skladu sa svojom razumnom diskrecijom, utvrdi da uvjeti potrebni za procjenu i raspodjelu sredstava, ili usvajanje statuta elektroprijenosne kompanije ili kreiranje jedinstvene elektroprijenosne kompanije ne postoje, DERK može izmijeniti propisane rokove, produžujući ih za najviše šest mjeseci.

6.2. Godišnji računovodstveni izvještaj kompanije za prijenos električne energije

Kompanija za prijenos električne energije pripremat će godišnje računovodstvene izvještaje u skladu s međunarodnim računovodstvenim standardima. Izvještaji će biti revidirani od nezavisnog revizora. Ovi godišnji računovodstveni izvještaji bit će objavljivani najkasnije 90 dana nakon isteka svake fiskalne godine.

Kompanija za prijenos električne energije vodit će odvojene račune za bilo koje aktivnosti koje nisu vezane za električnu energiju.

6.3. Prijenosna mreža, sigurnost i zaštita zdravlja

U cilju zaštite objekata i opreme elektroprijenosa te zaštite stanovništva, uspostaviti će se zona sigurnosti. Veličina zone sigurnosti, kao i zabrane i ograničenja, koji će biti na snazi u zoni sigurnosti, odredit će se pravilima ili standardima koje usvoji NOS i odobri DERK.

U zoni sigurnosti bit će zabranjeno podizati zgrade ili instalacije, saditi rastinje (drveće) ili vršiti aktivnosti koje ugrožavaju sigurnost i neprekidan rad elektroenergetskog objekta, sigurnost života ili imovine.

DERK će u postupku izdavanja licenci, kao i pravna lica i pojedinci koji imaju pravo postavljanja kablova i pravo njihovog korištenja, poštovati propise koji se odnose na zonu sigurnosti.

Postrojenja elektroprijenosa i vodovi bit će projektirani, izgrađeni i korišteni tako da učinak njihovog korištenja neće ugrožavati zdravlje stanovništva odnosno područja, i koji će u najmanjoj mogućoj mjeri promijeniti prirodno okruženje i vrijednost pejzaža.

Član 7. **Izdavanje licenci**

7.1. Obuhvaćene aktivnosti

Za slijedeće aktivnosti bit će potrebna licenca DERK-a:

- a) prijenos električne energije;
- b) aktivnost Nezavisnog operatera sistema;
- c) druge aktivnosti vezane za prijenos električne energije za koje je, prema ovom zakonu, potrebna licenca, uključujući aktivnosti vezane za prijenos koje unapređuju međunarodnu trgovinu.

7.2. Izdavanje licenci; kriteriji za dobivanje licence

DERK će u svojim pravilima i propisima izdati uvjete za dobijanje licence, uključujući i obrazac zahtjeva, procedure i naknade za podnošenje zahtjeva i rok za donošenje odluke o zahtjevu. Među kriterijima za donošenje odluke bit će i oni koji se odnose na:

- a) sigurnost elektroprijenosne mreže, instalacija i pripadajuće opreme;
- b) zaštitu javnog zdravstva i sigurnosti;
- c) zaštitu okoliša;
- d) korištenje zemljišta i lokacija;
- e) korištenje javne imovine;
- f) energetske efikasnost;
- g) kriterije koji se posebno odnose na podnosioca zahtjeva, kao što su tehničke, ekonomske i finansijske sposobnosti;
- h) sposobnost i spremnost da se zadovolje sve obaveze koje se odnose na javnu službu.

7.3. Vrijeme važenja

DERK će dati licencu na određeni vremenski period, koji ne može biti kraći od pet godina, niti duži od 40 godina, što će odlučiti DERK, uz mogućnost obnove licence. DERK može naložiti vlasniku licence da, unatoč istjecanju licence, nastavi pružati kompenzirane usluge na privremenoj osnovi, ako se za to pojavi potreba.

7.4. Inspekcija

Podnosilac zahtjeva za dobijanje licence i vlasnici licence moraju dopustiti DERK-u, u svako vrijeme, da obavi inspekciju objekata i nadzire poštivanje uvjeta licence, i moraju zadovoljiti sve zahtjeve za informacijama DERK-a, koje su u skladu s objavljenim pravilima i propisima DERK-a.

7.5. Odobravanje, izmjene i ukidanje važenja

Odluka DERK-a da odobri ili odbije zahtjev za izdavanje licence donijet će se na transparentan način. Odluka će biti izdata u pismenoj formi i objavljena u "Službenom glasniku BiH".

DERK može izvršiti izmjene licence po zahtjevu vlasnika licence ili, nakon što se vlasniku licence da razumno obavještenje i mogućnost saslušanja, zbog potreba uzrokovanih jasnom i nepredvidivom promjenom okolnosti.

DERK može izvršiti suspenziju licence u sljedećim situacijama:

- a) ako vlasnik licence to zatraži ili
- b) ako nakon saslušanja, koje se odvija po procedurama predviđenim pravilima prakse i procedure DERK-a, DERK utvrdi neispunjavanje obaveza koje, po mišljenju DERK-a, iziskuju trenutno ispunjavanje radi izbjegavanja direktne štete.

DERK može ukinuti licencu:

- a) ako to zatraži vlasnik licence ili
- b) ako nakon saslušanja, koje se odvija po procedurama predviđenim pravilima prakse i procedure DERK-a, vlasnik licence ne ispunji svoje obaveze u roku od šest mjeseci od dana kada je DERK izdao odluku kojom vlasniku licence nalaže da to učini.

Nakon suspenzije ili ukidanja licence, DERK može imenovati pravno ili fizičko lice s licencom za bavljenje sličnom aktivnošću, da obavlja poslovanje vlasnika licence koja je suspendirana ili ukinuta, uz korištenje objekata, instalacija i mreža vlasnika suspendirane ili ukinute licence.

Ako vlasnik licence želi neposredno ili posredno prodati, dodijeliti, prenijeti, iznajmiti ili na drugi način izvršiti prijenos svoje licence, aktivnosti koje su predmeti licence ili sredstva iz licence, mora za takav prijenos dobiti dozvolu od DERK-a. U suprotnom, DERK će suspendirati postojeću licencu.

7.6. Pristup

Licenca za prijenos sadržavat će uvjete koji će omogućiti konkurentskim snabdjevačima električnom energijom pristup prijenosnom sistemu i osigurati ispunjavanje uvjeta iz ovog zakona i pravila i propisa DERK-a. Među tim uvjetima bit će i sljedeći:

- a) odredbe koje će omogućiti ravnopravan pristup elektroprijenosnoj mreži za sve snabdjevače električnom energijom koji imaju fizički pristup sistemu;
- b) odredbe koje iziskuju poštivanje važećih tarifa;
- c) uvjet poštivanja odredaba tehničkih standarda, komercijalnog koda i mrežnog kodeksa;
- d) planiranje za proširenje sistema da bi se zadovoljile potrebe potrošača;
- e) standardi kvaliteta za snabdjevanje električnom energijom, održavanje frekvencije i regulacija napona i smanjenje prekidanja usluga.

7.7. Zahtjevi prema postojećim elektroprijenosnim organizacijama

Sva postojeća pravna tijela za djelatnost elektroprijenosa podnijet će zahtjev za dobijanje licence u roku od 180 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. U prijelaznom periodu

od usvajanja ovog zakona i stvaranja jedinstvene kompanije za prijenos električne energije, postojeća elektroprivredna preduzeća podnijet će DERK-u zahtjeve za izdavanje privremenih licenci.

Član 8.

Tržište

Tržište električnom energijom u Bosni i Hercegovini bit će jedinstveno, zasnovano na slobodnom i ravnopravnom pristupu elektroprijenosnoj mreži, na principima reguliranog pristupa i odgovarajućim direktivama Evropske unije.

Tržište će biti otvoreno u skladu sa zakonima i propisima koji će definirati obim, uvjete i vremenski raspored otvaranja tržišta.

Član 9.

Opće odredbe

9.1. Informacije

DERK, NOS, kompanija za prijenos električne energije i Ministarstvo mogu zahtijevati od proizvođača, snabdjevača, trgovca ili distribucijske kompanije podatke i informacije potrebne za provođenje ovog zakona. DERK, NOS, kompanija za prijenos električne energije i Ministarstvo čuvat će povjerljivost svih traženih podataka i informacija koje se smatraju trgovinskom tajnom ili povjerljivima, osim u mjeri u kojoj ovaj zakon predviđa da se takvi podaci objave. Svaka strana od koje se zatraži da dostavi takve materijale učinit će to u razumnom roku, koji određuje strana koja traži informacije.

Podaci, odnosno informacije koje dobije DERK, NOS, elektroprijenosna kompanija, ili Ministarstvo, mogu se koristiti samo za svrhe za koje su dobiveni.

Svaka strana, koja u vršenju svojih obaveza dobije pristup podacima ili informacijama za koje zna da su povjerljive prirode, ima obavezu da štiti povjerljivost tih podataka ili informacija, osim u slučajevima kada se, po ovom zakonu, zahtijeva dostava tih podataka ili informacija, ili neophodnost objavljivanja proizilazi iz njihovih obaveza.

9.2. Tužbe

Sve odluke koje donese DERK smatrat će se konačnim administrativnim odlukama, na koje se tužba može podnijeti Sudu Bosne i Hercegovine.

Sud Bosne i Hercegovine može rješavati o tužbama na odluke DERK-a ako su podnesene Sudu Bosne i Hercegovine u roku od 60 dana od javnog obavještenja o takvoj odluci. U svom razmatranju tužbe, Sud Bosne i Hercegovine uzet će u obzir samo slijedeće aspekte:

- a) da li je svojim djelovanjem DERK prekršio ovaj zakon ili procedure;
- b) da li je DERK pogrešno primijenio odgovarajuća pravila i propise;
- c) da li su se pojavile nove činjenice u slučaju, koje nisu bile poznate u vrijeme donošenja ranije odluke, a koje bi, da su bile poznate, promijenile ishod te odluke.

9.3. Novčane kazne

9.3.1. Novčane kazne protiv vlasnika licence

Novčanom kaznom u iznosu od 5.000 do 40.000 KM kaznit će se vlasnik licence za prekršaj, ako:

- a) ne dostavi DERK-u ili NOS-u tražene podatke ili informacije,
- b) nezakonito odbije da dopusti pristup prijenosnoj mreži,
- c) izgradi i priključi na elektroprijenosni sistem Bosne i Hercegovine objekte koji ne ispunjavaju propise i važeće standarde,
- d) ne ispuni svoje obaveze predviđene licencom,
- e) počne rad i izgradnju bez licence.

U slučaju da je vlasnik licence ostvario ekonomsku korist koja prelazi iznos bilo koje novčane kazne, koja se može izreći u skladu sa članom 9.3.1, imat će obavezu odreći se te novčane koristi i platiti oštećenoj strani iznos koji je jednak trostrukom iznosu ekonomske koristi.

9.3.2. Novčane kazne koje se izriču pravnim licima

Novčanom kaznom u iznosu od 3.000 do 20.000 KM kaznit će se pravno lice za svaki pojedini prekršaj kada:

- a) njegovi objekti nisu u skladu s propisima i standardima DERK-a ili NOS-a, i ako ugrožavaju stabilnost, pouzdanost i sigurnost elektroenergetskog sistema Bosne i Hercegovine,
- b) nezakonito sprečava pristup radi održavanja objektima elektroprijenosa lociranim na njihovoj nekretnini,
- c) nezakonito posadi rastinje na tlu koje može ugroziti sigurnost elektroprijenosnih vodova, postrojenja, ljudskih života i imovine, ili ako takvo rastinje otežava normalno korištenje tih objekata.

9.3.3. Novčane kazne koje se izriču građanima

Novčanom kaznom u iznosu do 2.000 KM kaznit će se svaki građanin koji:

- a) se priključi na elektroenergetski prijenosni sistem bez odobrenja NOS-a,
- b) nezakonito posadi rastinje na tlu koje može ugroziti sigurnost elektroprijenosnih vodova, postrojenja, ljudskih života i imovine, ili ako takvo rastinje otežava normalno korištenje pomenutih objekata.

9.3.4. Prihodi

Prihod od kazni izrečenih u skladu s ovim zakonom bit će prihod budžeta Bosne i Hercegovine i bit će alociran za aktivnosti koje su vezane za ovaj zakon.

9.4. Tehničke i sigurnosne odredbe

Tehničke i sigurnosne odredbe, koje se odnose na prijenos električne energije, definirat će se posebnim propisima.

Stručne kvalifikacije i iskustvo građana i pravnih osoba, potrebni za preuzimanje tehničkih i sigurnosnih obaveza, kao što je fizička konstrukcija, inženjerske usluge i rad na održavanju elektroenergetskih prijenosnih sistema, definirat će se posebnim propisima.

9.5. Odnos prema drugim zakonima

Drugi državni ili entitetski zakoni, kojim se regulira prijenos električne energije i operateri sistema, bit će usklađeni s odredbama ovog zakona u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona. U slučaju postojanja sukoba između ovog zakona i drugih državnih ili entitetskih zakona, primjenjivat će se odredbe ovog zakona.

9.6. Međuentitetska saradnja

Entitetske vlade saradivat će u razmatranju i rješavanju pitanja vezanih za primjenu ovog zakona.

9.7. Propisi

Osim pravila i propisa utvrđenih ovim zakonom, DERK je ovlašten da usvaja pravila i propise koji su potrebni radi osiguranja ostvarenja ciljeva ovog zakona.

9.8. Stupanje na snagu, prestanak važenja i prijelazne odredbe

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju važiti odredbe drugih zakona, propisa i podzakonskih akata na nivou Bosne i Hercegovine i entiteta koji su regulirali predmetnu materiju.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a objavit će se i u službenim glasilima entiteta.

PS BiH broj 42/02
21. marta 2002. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH
dr. **Željko Mirjanić**, s. r.

Objavljeno u "Službenom glasniku BiH" 07/02, od 10.04.2002.

**Predsjedavajući
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH
Sejfudin Tokić, s. r.**